

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput III. Quid parentes filiis, quid conjuges conjugibus invicem debeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Tridentini, *seſſ. 24. cap. 18. de Regul. de qua fuſe Suar. l.c.* quod vbi excommunicationem contortit adverſus eos, qui per vim ſceminas cogunt (non loquitur de Maribus) ad ingreſſum Religionis, tandem exēdit ad eos, qui illas impediunt, hiſ verbis: *Simili quoque anathemati ſubijci eos, qui ſanctam Virginem, vel aliarum quolibet voluntatem velum accipiendi, vel voti emittendi, quae modum, ſine iuſta cauſa, (ut ibid. habet Suarez n. 13.) omnes illi, qui per vim directā, vel indirectē illatam ſceminis, directē impediunt ejus voluntatem, id eſt, per graves minas, vel ſimilia, &c.* Secundō, qui per ſimilem vim Monachos illatam, impediunt, ne ibi mulier admittatur. Tertiō, valde probabiliter, etiam ij, qui decipiunt falſis rationibus ſceminam, ut mutet voluntatem ingrediendi in Monasterium, vel in eo perſeverandi: at cum, qui precibus, & promiſſionibus obtinet a ſceminā, ne continentiam profiteatur, quamvis ſic impedit, ne velum accipiat, aut votum emitat, non comprehendit ab hoc Concilij decreto docet ibid. Suarez: quia ſic non propriē impedit voluntatem, ſed procurat ut voluntas mutetur, ſeu non habeatur; multo magis, quia modus hic per preces diſſuadendi, nullam continet injuriam; ſicuti continet viſ, fraus, & prædicta deceptio. Atque ex hiſ animadvertiſ, five parentes, qui filium, five alios, qui quamlibet puellam retrahunt precibus, & lacrymis a Religione; immunes eſſe ab excommunicatione lara per hoc Concilij decretum; ſed ſolum facere contra charitatem, *præcedente declaratione.*

Quoad restitutionis obligationem.

9. Veniamus jam ad aliud caput de restitutione. Af-
fero precibus, similibusq; blandimentis, sine vi, vel
fraude dissuadentem alicui ingressum, vel suadentem
egressum, ad nullam restitutionem obligari. Ita Lessius
Sanch. aliique apud de Lugo de iustit. tit. 1. dist. 9. sect. 3.
Petr. Navar. Bannez. aliique apud Dicastrum l. 1. de iustit.
t. 2. d. 7. dub. 2. n. 42. Non ipsi egresso, vel non ingresso:
quia contra eum, cum ipse voluntariè assentiatur, nulla
injustitia committitur, quare nulla restitutionis obliga-
tio enascetur, quæ ad solam injustitiam consequitur. Nam
ipsi Religioni (quidquid alij in contrarium sentiant, cum
Molina l. 5. de iustit. t. 4. d. 5. l. 1. arbitror vero), quia neque
contra ipsam hoc modo injustitia fit; cum enim pecca-
tum huius consulentis, seu allicientis non sit aliud, nisi
cooperari ad egressum Religiosi, vel ad non ingressum:
cum ejusmodi egressus, vel non ingressus non sint pec-
cata contra justitiam, sed ad summum contra Divinam
inpirationem; vel contra Votum; nec erit contra justi-
tiam; peccatum ad illas actiones permoventis. Pluribus
hæc prosequuntur Doctores laudati: mihi autem hæce-
nim disputasse, sufficit: quod, amantissima filia, noscas
vim nullam adversus pium propositum tuum à quopiam
afferti licite posse.

10. Hæc atque familia Hierotheus. Quæ ita permoverunt Patrem Plutogenem, ut is Metildæ sacrum velum assumendi bonam veniam se concessurum sponderit. Et cæteræ statim ac in urbem ab agro post menssem regressus effluviata et pingui dote, promissio stetit. Tu vero his fuscipie, Lector, divina consilia. Tandiu vis tam produxit Plutogenes senex, ut hanc sanctissimam puellam jam grandioræ ætate præcectam, totius Monasterij, quod sub nomine, et tutela Sancti Salvatoris, nostro Panormitano Collegio non multis passibus distans, celeberrime est Panormi, viderit præfecturam agere. hoc est, vulgari vocabulo, *Abbatissam* eo potius tempore, quo ejusdem filius Thermagoras Antistes, ut modo memini, admirabili prudentia, ac finituli morum probitate, Panormitanam Ecclesiam gubernabat.

11. Illud animadversione dignum porro est. Vidisti enim, amice Lector, consilio, opera, autoritate doctissimi Theologi moralis, quo hæc prudentissima familia pro expiatione peccatorum utebatur; quam multa for-

linatum exitum, vltra omnem expectationem, sortiri
sunt. Tantum ergo præstat sapientibus viris, ac piis
mas Fidelium commendanda, regendaque committit
nam propterea Theologos morales, qui huic opti
sudent, atque in edocendis, intuituendisque consiliis
permaxime laborant, magni faciant (abist verbo in
dia) velim omnes. Tu, qui mea hæc legis, alio delecte
es ac tyrocinium tantæ scientiæ ponere jam decrevis
eorum limina tere, eos sæpe interroga, illorum lectio
nibus assidue, ac frequenter assites, quod aptior ad tantam
munus animas regendi, quo nullo tunc est excellentius
comeris.

12. Iam verò dum avidis auditorum auribus, quæ
retulimus, aliquæ plura propinaret Hierotheus, ex quo
erat magis, quam ex platea, melle, dulcior ob inditum
naturæ leporem, fluebat oratio: vergebat ad occasum
Sol, atque à vicinis montibus, arboribusque longioribus
se dimitebant umbra. Quare Theologo dicenti quies,
familiaque pro suo cuiusque libitu, consuecta ambula-
tiones per amena viridarum spacia concessæ sunt. Quo-
rum exemplo, & mihi à Benigno Lectore, ne plus nimis
in scribendo desudem, tantillum oro, quiesce, absolvi-
jam Dialogo permittatur.

• • • С А Р У Т III

Quid Parentes Filiis, Quid Conjuges Conjugibus
• • • invicem debeant, &c.

VT valde q̄bvia, & omnibus penè cognita præter-
mittant; ea dumtaxat compendiosè disseram de
Patre, ac Matre, nē aliqua subiticebo de Marito, &
Vxore, quæ nonnullæ explanationis luce pro tyronibus
indigere videbuntur.

§. I. Pater quoad alimenta filij, ejusdemque exheredationem, & Vota.

Pater filio legitimo.

Quoad Patrem. Quæret quis: Primo, An Pater teneatur alimenta præstare filio legitim? Respondetur tenei, etiam si filius auctoritate Principis vel proscriptus, etiam si fuerit excommunicatus, etiam si diffamaverit ea, quæ Pater fortè eidem assignaverat pro alimentis, etiam si filius petuerit sibi suo laborat, vel aliquid providere, re ipsa tamen non providit. Ita Azor. *lib. 2. cap. 1. quest. 7.* Ratio horum, similitud est; quia adhuc filius est et pars patris, de iure naturæ patris commendatus, excipe quæ dicam *num. 8.* Quod si Pater bñnis careat, polleat utroq; mater, hæc succedit in hæc obligatione & utroque deficiente, Avi, vel alij progenitores paterni; & his quoque deficientibus, Avi, progenitores materni, Addit Azor. *ibid. cap. 5. quest. 8.* tandem consanguinei propinquiore, id quod, nisi forte intelligas fratres fortes, ac patruos, durum mihi videtur. Lege Sord. de alimentis, *tit. 1. quest. 28.* Si filius habeat unde vivat liberabitur pater, materve, aliique ab alimentis portigendis; quia cessat tota causa, nempe filij necessitas.

2. Nomine autem alimentorum, hic veniunt victus vestitus domus, lectus, medicinae, impensa funeris, iuxta & uxoris, filisque sustentatio: atque haec omnia juxta cuiuscunque conditiones; ita, ut filio nobili debeantur, & famuli, & paedagogus, & libri, & impensa necessaria ad studendum, & juxta morem patriæ, etiam equus. Ita Sanchez in *constm.* 2. l. 4. c. 3. *dist.* 3. 4. & *passim*. Hæc enim: & similia, cum his indiget filius, alimentorum nomine hic comprehenduntur. Uno verbo, debentur alimenta secundum statum, non verò solum secundum naturam.

3. De excommunicato addit Azor. *loc. cit.* q. 8. limitationem, ut ei à patre non debeantur alimenta, sed solum victus

videtur fame pereat, quando sponte sua filius in ex-
communicatione persistit. Id mihi difficile videtur. Esto
etiam peccet tunc filius abolutionem neglegens; tamen
non videtur pietati Ecclesie conveniens, ut velit cogere
et parentem ad deserendum filium. Nec obstat Glossa,
et Abbas apud Azor. *ibid.* adducti pro ea limitatione; cum
non loquuntur de parentibus, quibus peculiaris cura
est de natura, sed de aliis extraneis.

4. Alco rigorum est hoc onus filium alendi, ut
parentes mortales parentes, si finē gravi causa suos in-
ferentes in hospitali alendos exponant. Ita Sanch. *const.*
l. 1. cap. 5. 4. vide etiam d. 5. num. 74. Azor. *lib. c. 5. §. 7. facit*
l. 1. de Lugo, §. 1. de iust. Quod si tamen infamia, v.
g. mortis, vel similis necessitas ad tempus expositionem
infirmi patris compellant (quo casu certe non pecca-
re) debet ex probabili sententia Sanch. Azor.
locis ibi fieri, alio restituendi Hospitali impensas fa-
ciendas in alendo exposito. Hospitali (inquit;) nam
non placet Balluus in floribus, v. *Adulterium. n. 9.* diceps
quod restitui aliis pauperibus; si enim extat Dominus,
vel legitimus administrator eorum impensarum, nempe
Hospitalis ratione ad alios pauperes te vertere iure
est. *l. 1. §. 1. dicam, lib. 8. r. 4. c. 1. §. 3. n. 17.*

Dixi quædam, cum *lib. 2. de iur. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837*

Pater filio spurio, vel naturali.

9. Quare, secundum, an ejusmodi alimenta debeat Patremfamilias filijs spiritibus, quales sunt ex damnato congreffu gentis, puta incestu, adulterio, sacrilegio, quibus Pater prohibetur aliquid causâ mortis donare, vel relinquere? Quod certe, patet cætera, factum est et per legitimas heredes decreta hæretica. Respondeo debere Ita Molin. Azor. Sanch. max citandi. nam licet leges civiles etiam alimenta videantur prohibere: tamen quando hæc sunt correctæ à Iure Canonico; cum sit de Iure naturæ ut paret alijs filiis, quacunq; tandem ratione ab ipso sit genitus. Hinc sequitur ex Sanch. in cons. tom. 2. l. 2. c. 3. ubi. 35. & 36. patrem posse, imò & debere relinquere illis spiritu alimenta proportionata suo statui; & filijs spiritibus similes dote; hæc enim succedit loco alimentorum constituit non solum ex bonis patrimonialibus, sed etiam ex fructibus reddituum Ecclesiæ à patre perceptis, ex Azor. p. l. 7. c. 12. §. 4. dotem, inquam, alimentis respondentem; si enim excedat, non potest: nam præterea ejusmodi excessum tum filia spuria; tum ejusdem matris, restitueret, etiam ante iudicis sententiam, legitimi hæredibus; nisi fortè ipsi liberè remittant obligationem. Vide hæc diligenter disputata apud Molinam de infir. 2. disp. 168. Sanch. loc. cit. Azor. 39. & lib. 4. de matr. 4. & in moral. c. 8. & disp. 88. n. 3. Azor. loc. cit. & c. 8. Fagund. lib. 4. in decal. c. 1. n. 6. vbi inventiens hæc doctrinam non esse contra Constitutiones Pilij V. qui videtur spiritibus probare etiam alimenta; nam intelligit, quando aliunde

Imò Doctores apud Bardi l. i. *select.* q. 21. non igno-
Pars I.

biles docent filium, etiam spurium, si nascatur post donationem bonorum à Patre factam, posse à donatario legitime petere alimenta. Donatario, inquam, nam sibi bona Paris ad alios pervenerint ex contractu oneroso, id non posse. Idem norant.

7. De filiis naturalibus, qui illi sunt, qui generantur ex copula, nec approbata, nec reprobatâ iure civili hæc non meminimus: ijs enim certum est, non posse patrem alimenta denegare: imò potius, deficientibus filiis legitimis, omnia bona sua donare, vel relinquere, ut fuscè Doctores. Cum autem dicimus Patrem non posse denegare alimenta filio, intelligi si filius (quicumque ille sit, etiamsi sit legitimus ex Bonacina) loco mor citando p. 2. n. 2. indiget: quando enim non indiget, non obligatur Pater. Id quod etiam docet Molina, & Sanchez loc. cit. quibus de Lugo de iust. d. 24. a. n. 121.

Denique Spurius hæres constitutus à Patre sub conditione, si legitimetur à Principe, potest petere hæreditatem, & eam interim possidere, donec impetretur facultas, ut ex Sanch. notat. *de Lugo lib. 3. respons. moral. d. 35. n. 5. Lege Sanch. t. 2. consil. lib. 7. c. 7. dnb. 16. 17. & 18. aliisque ab ipso cit.*

Causa negandi alimenta, & exheredandi, &c.

¶ 8. Quæres tertio; Potestne licitè aliquando Parens alimenta negare filio? Respondeo posse, quando scilicet adest aliqua ex causis, ex quibus jure pater filium exheredare valet, etiam legitimam videm negando: nam ex istâ valebit alimenta negare, filia que dotè non constituitur. Quæ eadem causa faciunt, ut filius patri alimenta negare licitè possit. Ita Bonac. l. 2. d. 4. in decal. pracq. vnic. p. 6. §. 3. m. l. Covar. Molin. Sanch. aliique passim apud eundem Bonac. Ratio horum tangitur mox n. seq. Iste autem causa quatuordecim ferè numerantur in legibus, Authent. ut cum de Appell. c. 10. §. causas autem, hoc est. Si filius (intellige etiam & filiam, imò & nepotes respectu avorum) manus graviter in patrem iniiciat. Si contumelia gravi afficiat. Si accuset, extra casum conditionis Patris, vel Principis. Si cum maleficus se intermiscet. Si insidietur vitæ patris. Si patris uxorem, hoc est, novercam violat. Si in iudicium deferat patrem cum ejusdem gravi detrimento. Si requisitus à patre in clusio filius (non autem filia) illum non adjuvet. Si prohibeat patrem testari. Si Histrionicam, vel gladiatoriam artem exerceat, quando pater non redimat, cum possit. Si patre offerente dotem, & nuptias, filia minor viginti quinque annis luxuriosè vixerit. Si parentis ferè curam filius negligat. Si eundem captivum non redimat, cum possit. Si natus hæreticus, patre existente Catholico. Ita Bonac. l. cit. addit aliam causam, id est, si filius dilapidaverit bonâ patris, quam non posuit Axor. l. c. 2. q. 6. vide Authent. cit.

9. Sed insurgunt duæ difficultates: Prima, An quando Parentes exhæredare possunt filium: unde & licet negare alimentaj id intelligatur de omnibus, hoc effectus de necessariis ad vitam sustentandam? R. Respondeo: ita intelligi docet Molina vterque apud Sanch. l. 4. *matrim. d. 26. n. 1.* alique quia tunc filius ob suam ingratitude, non habetur amplius pro tali; solum igitur perinde ac ceteri proximi, in extrema necessitate erit aliuvandus.

Non ita intelligi, sed patrem teneri hæc necessaria
alimenta præstare, docet Covar. apud eundem Sanchez,
quia esse phisicum filij nunquam amittitur atque sem-
per in patre aliqua major obligatio residet, quam in aliis.
Vtraque sententia est probabilis. Hanc ut probabili-
orem & certè magis piam libentius amplector.

10. Secunda difficultas: An possit exheredari filius, atque à dictis alimentis expelli, lii committat contra patrem aliquod peccatum simile, vel majus iis, quæ dicta sunt? Respondeo. Negant plerique, Mol. s. i. de inst. tr. 2. d. 176. alique apud eundem; nam in Authentica dicitur, ut præter causas numeratas, nulli liceat ex alia legalis ingratitudinis causas opponere, Concedunt Clarus, Covart. Reginald. apud Bonac. s. i. circa 4. Dicit. præcept. d. 4. V. quasi.

quod. ubi. et. q. s. n. 2. aliquo apud Molin. et. per
Doming. de. f. 1. cum. per. collationem. filii
propter. mentis. propter. minus. quoniam. propter.
propter. quare. et. malis. magis. propter. minus.
ex. cum. similis. ubi. quod. quare. cum. similis. causa.
ex. propter. causa. facit. hoc. per. alia. et. q. s. n. 3.
ubi. De. his. moribus. Virago. iuvens. in. conscientia.
prohibet. et. ubi. et. quod. similis. prior. habetur. proba-
biliter.

iura, consequuntur facultates imitandi; & potius
 pars principalior, quia per iura non valent, quod
 filium perire in quatuordecim ordinibus imitandi
 cultus. Nec mirum, si quid glures posse eodem tenore
 residere intendant persequantur, cum sciamus amicos
 Religiosi prout posse imitari à Superiore loci, &
 Provinciali Confiteantur licet sapienter Lectus, & de
 & singulis deinceps, nisi hoc mihi valde notis
 singulariter scribis.

Florum patrum & filiorum, & ipse dicens &

Page - please write fully, including Area

88. *Quæritur quartò : Quid sentiendum de parricidii, quem Parricium appellat Lami, à quoniam cum dicitur : Parric Parricid est ille, qui filio patrem, nec matrem. Sic dicitur. Et hoc opor, utne alterius à suo Pare, ac à his filio. Respondetur Parric opor faciale. Id est, ut, aliquis apud Dion. in. mal. 23. cap. 5.) qui qui filium genuit, audiret educare, & instituire pater debet : A filio (a) autem contrarium, & inclinat, sed non absoluit Dion. de. 7.) qui pater debet filio partiā quæ sumi esse debuit, quam pater filius, utrumque probabile, ut indicat Henr. parric. lib. 2. cap. 5. q. 2. dum sententiam priorem probabiliter non vocat.*

Dices : si vtrique ex his sequi velit opinionem probabilem sibi faventem, non adest inter pariter sita incertitudo. Respondes : si vtrique profusus in sua opinionem sequenda, esse dividendum omni in vtrique. Profecto id equitas postulat. videtur, alio, si speculative de probabili, id non erigi à signo iustitia. Tute lib. 1. c. 9. §. 4. v. Alter filium ducum.

Pater quasi orationem totum filii ingubriae spiritus

12. Quæritur quintò, Quid de votis à filio ipsius, ut in eam naturaliter non legitime potestatem pater irritare voca in ipsi casibus, in quibus potest legitime diuinus *supra* lib. 3. c. 16. §. 3. per anm. Ratio dubitandi est, quia videtur, ex qua in parte procedit facultas irritandi vota, est Patria potestas in filium. Ac ex hinc non habet pater potestatem patrum in ipsius, nec in naturaliter, ergo, &c. Respondetur tamen posse pertinere, ac legitime. Ita Castro Pal. 2. 3. ar. 15. de cons. 2. p. 2. num. 5. Ratio est, quia distinguere debemus minorum prædictæ rationis dubitandi, ex hinc non habet pater eam summam potestatem, quam ipsa jura inuenerit, concedo. Nam habet eam potestatem precedentem ex ipsa generatione, quæ patri competit ex ipso jure nature, quæque sufficit ad amicos regendi illum impuberem, atque addò ad irritandum ejus vota, nec minoratem. Confirmatur: quia intereundem ut diximus *supra* eundem lib. 3. c. 16. §. 3. num. 21. matri competit hæc potestas irritandi; & tamen certum est matri non esse concessam ex legibus, in filios patriam potestatem.

Castro Pal. & Sanchez, lib. 4. in dec. c. 3. §. num. 82.
docent hanc potestatem competere patri in filium legiti-
mum absolutè: & in filium legitimum, tunc solum
quando is tutorem non habet; quando enim cum ha-
bet, gubernatio ejusmodi filij ad ipsum tutorem spectat,
ut pote ex Regib. *insist. de Baria potestate*, in pr. Ibi ejus
potestate constitutus: idem ego docui *superius*, cum de
Voti irrotatione. Verum nunc, re attentius considerata,
difficilis mihi doctrina videtur. Si enim in patre resi-
det potestas naturalis, quâ filij imbecillitati pater con-
sultat ante constitutum Tutorem, ut omnes fateantur; &
per adventum Tutoris hæc naturalis potestas non tol-
litur, diminuitur, nec impeditur; solum enim Tu-
tori conceditur gubernatio quoad cætera civilia, non
verò quoad ea, quæ pertinent immediatè ad res spiritua-
les animæ, quatum dispositio ad jus civile nulla rati-
one spectat, cur tolli debeat potestas irritandi vota?
Ad summum possit irritare Tutor ex consequenti; quia
nimirum ex potestate gubernandi, quam illi concedunt

14. Et his ergo actus difficilior: Cum quæ potestas irritandi vota de iuribus in potestate patris, hanc a se non habere debet, consequenter, potestas etiam viciosa patris, neque s' impubertis vox irritare: & tandem, ne potestas patris tunc suo filio impuberti eadem voci irritare, vivente Avo; quæ ante patris non est sui iuris, ne consequenter videtur habere filium in sua potestate. Generis difficultas: quia Doctores, quos sequitur Calpalum, & tract. 6. de omni part. 7. n. 2. versus fin. patrum dicunt, si filius efficiens iustus, suspensam potestatem possit in patre, ne scilicet filius teneatur pluribus obedi- re, nempe patri, & domino, eodemque modo si obedi- cianæ iustus ipse pater, ne scilicet simili ratione filius teneatur obedire duobus, nempe patri, & domino, in quibus Dominio, seu potestate est pater, & consequenter omnia patris. Ego pariter in casu nostro, si nepos est in potestate Avi, non erit in potestate patris, et obedi- re duobus obligatur; & consequenter is, vivente Avo, filij vocis irritare non poterit. Ex alia parte, cum in patre semper resideat potestas veluti naturalis in filium, ratione generationis insumitur etiam ejusdem; neque fit in- convenientia potestatem irritandi vota esse in duobus, cui respectu Religiosi est in rectore Conventus, & in Provinciali; videbitur alicui, etiam Avo convenit ejusmodi facultatem. Nihilominus video Sanchez, in dec. lib. 4. cap. 55. numer. 81. Suarium, tom. 2. de test. lib. 6. de voto, cap. 6. numer. 22. Castro Palam, tom. 3. tr. 15. de voto, disp. 2. part. 7. num. 7. diserte docentes, Avum nihil posse in vota nepotis, nisi mortuo patre quare pri- vatim solum patri viventi cum facultatem concedere manifeste videntur: & Ratio esse potest, quia facultas irritandi non est fundata solum in quacunque patria potestate absolute sumpta, sed maxime in ea potestate, quam quis habet in gubernatione domus, familie; & præsertim filiorum, quos genitv. hanc autem habet immediate pater, cõque deficiente, Tutor, vel Curator, juxta doctrinam & limitationes supra datas lib. 3. c. 16. §. 3. num. 29. hisque deficientibus Avus ex parte patris; & demum etiam Avo deficiente, mater; quodd si hanc etiam deficiat, jam sub nullius potestate erit filius. Atque ex hac ratione respondere faciliè poteris ad difficultates allatas num. præcedente.

integra dote fruereris, integrè aleres: ergo si parte, partialiter.

4. Qui si ij, qui dotem promiserunt verè solvendo non sint? Respondeo, si dotem promisit ipsa vxor, vel ejus pater; tenetur adhuc illam alere vir, nisi dolose ij promiserint, scientes se solvere non posse. Itē idē ibid. n. 4. & 5. At si promisit extraneus (quo nomine hic venit quicumque js fuerit, sub cujus potestate non erat vxor) non tenebitur vir. Horum rationem lege apud Sanchez citatum, apud quem etiam invenies, non posse à viro expelli ab habitatione, vel à debito conjugali vxorem propter dotem non solutam, cum hæc sint longe diversa, non alere, & non cohabitare; nec ex priore posse posterius inferri. Sed prohi! quanti ponderis est habere in eodem testo, & lecto vxorem, illamque non alere. Moraliter, & in praxi hæc admodum sunt difficilia; nam propterea cogitent sapientes, quid hac in re consulendum tandem sit; & legant Authores allatos à Speculatore, tom. 2. decis. 23. §. 8. num. 10. qui contra Sanchez tenent, ob dotem nulla ex parte solutam, posse à cohabitatione vxorem expelli.

Hæc facit sequens dubitatio: Vxor, ex consensu viri, vitam agit extra ejus consortium, sēque suis laboribus alit; accidit autem, ut vir aliquando ad illam accedat, copulamque exigit, quā habitā, denuo recedit, nec illam curat alere, an possit dicta vxor, debitum huic viro negare? Respondet Bauci in Select. 9. 60. de cetero iudicio se submittens, quia resolutionem hanc se non invenisse dicit alio auctore. Respondet, inquam, si vxor est pauper, & vir habet unde se, & illam alat, posse negare, donec resipiscat vir alāque vxorem. Ratio est; quia sævitia est causa divortij: at quæ major sævitia, quā vxorem non alere, cum possit? Neque in hac denegatione requiritur, ait sententia iudicis, nos enim loquimur in conscientie foro, pro quo sufficit autoritas propria, ubi factum est verum, & non sequitur scandalum, ut hic certe non sequitur, quia ex communi consensu facta est separatio.

Hæc ex Bauci, unde dici etiam posset non injuste ab vxore negari debitum viro, etiam simul cohabitanti, si eam indigentem vir non alat, cum possit. Hæc enim par est sævitia, ne dicam major.

Insuper contra Sanchez modò citatum dici posset, plus esse, non alere, cum possis, quā non cohabitare. Non alere enim est sævitia, non verò, solum non cohabitare.

Denique posset etiam dici, vxorem posse dictum virum nolentem ipsam alere, domo ejicere sicuti potest, si ipsi valde sævam se præbeat, (vitato ex aliquo prætextu scandalo, si quod est.) Non potest enim negari, & durissimum esse inopi vxori, & causam esse discordiarum, ipsam fame contabescere, & præsentem videre maritum potentem, sed nolentem ipsi alimenta præbere. Quæ omnia merito sapientiori iudicio submittantur.

§. I V. Vxor quid viro debeat, quoad alimenta?

1. **Q**uoad vxorem quæri potest: An hæc aliquando maritum alere debeat? Respondeo cum Sanchez loc. cit. d. 4. num. 27. multis citatis, debere, quando scilicet presso ex inopia viro, ipsi suppetit, unde mestio succurrere queat, sive ex bonis dotalibus, sive ex paraphernalibus, siue aliunde conquisitis: hoc enim exposcit mutus conjugum nexus, etiam si maritus culpā suā sit carceri astrictus, sit tristemibus mancipatus, sit infirmus, non autem si culpā suā ab vxore recedat, nisi forte re dire velit; ut ex proximè dictis colligi manifestè potest. Quid, si maritus æs alienum contraxit, ut vxorem aleret; coeturne illud solvere vxor ex propriis bonis marito defuncto? Hæc de re dixi breviter c. 2. §. 2. n. 5.

2. De donationibus inter virum, & vxorem, multa iuris periti: tibi sufficiat legere Molinam, aliōsque apud Dicastillum, l. 2. r. 9. d. 1. dub. 5. à num. 71. Castro Palaum de inst. communi d. 2. p. 2. §. per totam.

§. V. In necessitate extrema quis magis adjuvandum, Pater, & Filius, an Vxor.

1. **S**i quis Patrem suum suūque filium, atque vxorem, fratermque in extrema, vel gravi necessitate constitutos animadvertat: & vni dumtaxat ex auxiliari possit: quærimus, cum Lessi. apud Castro Pal. tom. 1. tr. 6. d. 2. de Char. p. 1. §. 1. num. 2. cuiusmodi auxilio ipsi oporteat; Duo, v. g. modici panis ipsi suppetant in extrema fame, vnum sibi, ut certe potest, referre ad individui proprii conservationem; alterum, cuius comedendum porriget, Patrīne, Fratrinē, an Vxorī, & Filio?

2. Profectò ex communi calculo apud Lessium sit. aliōsque, Patri porrigendum: plura enim debet filius Patri, quā Pater filio, vel quā frater fratri, vel conjugī conjugī: Siquidem filius à Patre, tanquam rivus à fonte, huius vsuram locis percipiat. Habet item educationem, constitutionemque. Quid de laboribus pro Filio à Patre exantlatis? Quid de non interpolata, & nunquam remissa sollicitudine? Quid de expensis? Sicut Aristoteles 9. Ethic. Filius, inquit, bonè filius subuenit Parentibus, quāvis ipsi. Vides, quanti facienda sit Patris cura? Non quòd ex obligatione se ipse quis possit obligare; nam Charitatis ordo tanquam in primo locum, in vitam propriam collimat; sed, quòd possit cum laude, si velit.

3. Dictum signatè est (in extrema, vel gravi necessitate) nam contra illam tenet hominem potius filio succurrere, quā genitoribus, ipsa praxis docet, illi rationi innixa: quia Filius sub cura Parentis est, non autem Patens sub cura filij. Genitoribus item plus debet etiam in communi necessitate, quā fratribus, ratione naturalis dicitur. Ita Castro Pal. l. 1. tr. 6. d. 1. de Char. p. 1. num. 3. De insigni amico, vel benefactore, vide Castro Palaum l. c. n. 10. & 11. & n. 15. Vxor verò potius, quā Patens, vel Filius, est in communibus necessitatibus alenda, ac sublevanda: ita Sanchez. l. 9. de matr. d. 4. n. 2. utpotè in communi commercio illa, tanquam inseparabilis sociā. Marito data, juxta illud Gen. 2. Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit Vxorī suæ (vtique in communibus necessitatibus) id quod intelligendum, nē hoc dictum sit contra jus naturæ modo allatum, quo probavimus in extremis, potius esse subveniendum Parentibus, & Filiis, quā conjugī.

4. Quare, his ita explicatis, cum apud aliquos legi, absolute potius subveniendum esse vxori, quā Filio. Ita Henric. l. 1. cap. 8. num. 1. Castro Pal. l. c. num. 3. citans Suar. Bonac. Coninch. Val. (id quod certe sua probabilitate non caret) sic admitte in nostra sententia, quā probabiliorē putamus; ut sit potius subveniendum vxori in communibus necessitatibus, non verò in extremis.

5. Sed, amabo te, Lector, cui potius opitularetis, si Pater, & Mater perinde indigerent: tu verò non vni, sed alterutri opem ferre dumtaxat posses: Patri potius, respondens, quā Matrī succurrendum: Ita St. Thom. 2. 2. q. 26. art. 10. Val. tom. 3. d. 3. q. 4. p. 5. sicut enim ordine Charitatis tenemus magis amare Patrem, sic & succurrere. Tua digna pietate responsio: nec deest responsioni ratio, Parentis enim necessitati subveniendum, tanquam principio nostræ originis, est: At nobiliorē, altiorēque principij rationem habet Pater quā Genitrix.

6. Illud hic denique noto: inter hos Consanguineos, adeò strictè conjunctos non esse mortale, dictam prælationem non observare: Ita Rodriq. part. 1. cap. 14. concl. 9. Castro l. 1. tr. 6. d. 1. p. 10. n. 14. citans Suar. & Bonac. quia inter ejusmodi obligationes tantum discrimen non intercedit, ut sub pœna mortali altera alteram antecellat.